

00:00.000 --> 00:10.000

Da er vi inkluderingspodden. Vi er da tre masterstudenter her som sitter.

00:10.000 --> 00:21.000

Og jeg heter Victoria. Jeg jobber på en videregående skole med elever som har spesielle behov på en trettlagt avdeling.

00:21.000 --> 00:23.000

Og Jorunn, du?

00:23.000 --> 00:29.000

Jeg heter Jorunn, jeg jobber også i videregående. Jeg jobber som lærer på helse- og oppvekstfag.

00:29.000 --> 00:35.000

Og samme som Victoria, arbeidsliv og hverdagsliv. Tilrettelagt avdeling.

00:35.000 --> 00:37.000

Så bra. Og Selma?

00:37.000 --> 00:43.000

Ja, hei, jeg heter Selma. Jeg er utdannet barnehagelærer, så jeg jobber nå som pedagogisk leder i barnehage.

00:43.000 --> 00:50.000

Ja, perfekt. Da skal vi snakke litt om inkludering. Starte med det.

00:50.000 --> 00:57.000

Så kanskje dere vil si noe om hva inkludering er for dere?

00:57.000 --> 01:04.000

Ja, jeg kan begynne litt. Jeg synes det hjelper veldig å se på inkludering som, ok, hva er ekskludering?

01:04.000 --> 01:07.000

At det er kanskje litt lettere å få tak i det hvis man begynner der.

01:07.000 --> 01:15.000

Og heller se på, ok, hvilke barrierer har vi? Hvilke praksiser har vi som kanskje er ekskluderende?

01:15.000 --> 01:22.000

Som for eksempel i barnehagen har det jo vært litt sånn tradisjon at de barna som mottar spesialpedagogisk hjelp,

01:22.000 --> 01:29.000

gjærne tas ut av gruppen og er inn på et eget rom sammen med spesialpedagogen for å øve på det de skal gjøre.

01:29.000 --> 01:36.000

Men så ser jeg nå bare på den tiden jeg har jobbet at det har blitt mye bedre at nå er de inne i gruppen og

01:36.000 --> 01:40.000

spesialpedagogene med lager rundt barne og inn på avdelingen.

01:40.000 --> 01:44.000

Så du ser faktisk at det er litt endring på ...

01:44.000 --> 01:46.000

Ja, tiden endrer seg litt, som er veldig bra.

01:46.000 --> 01:56.000

Ja, det er veldig bra. For det sier jo noe om at de har en annen tanke bak enn det å flytte

01:56.000 --> 02:07.000

noen barn ut av fellesskapet. Så, Jorunn, hva tenker du litt om inkludering?

02:07.000 --> 02:12.000

Jeg har jo vært så heldig å jobbe som vernepleier, og da har jeg jo jobbet i barneskolen.

02:12.000 --> 02:18.000

Og jeg har jobbet og i ungdomsskolen, så jeg har jo tatt over barn som har kommet fra barnehagen.

02:18.000 --> 02:24.000

Og jeg er veldig imponert over måten barnehagen jobber på, og syns av og til at det kan være en utfordring

02:24.000 --> 02:33.000

at vi ikke vil videreføre mye av det som ble gjort i barnehagen med tanke på det mangfoldet vi har i skolen.

02:33.000 --> 02:39.000

Det er jo en lang tradisjon med inkludering i Norge og i verden.

02:39.000 --> 02:44.000

Startet med Salamanca-erklæringen i 1994, men det var jo lenge før der,

02:44.000 --> 02:49.000

og det var jo snakk om hvordan man skal tilrettelegge for elever med spesielle behov

02:49.000 --> 02:54.000

og få vekk institusjonene med spesialskoler.

02:54.000 --> 03:01.000

Og fagfolk, de strides fremdeles. Hva er det beste?

03:01.000 --> 03:07.000

Det å få et tilbud i klasserommet sammen med alle andre i sin nærskole,

03:07.000 --> 03:12.000

eller det å få et tilbud kanskje utenfor bygda, eller...

03:12.000 --> 03:18.000

Jeg tenker i byer er det kanskje litt lettere å finne skoler som kan passe

03:18.000 --> 03:21.000

og som har kompetanse på de enkelte områdene.

03:21.000 --> 03:24.000

Men i bygda er det jo litt vanskeligere.

03:24.000 --> 03:29.000

Hva skal vi gjøre? Skal vi ha spesialskolene? Skal vi ha spesielle avdelinger?

03:29.000 --> 03:36.000

Eller skal vi prøve å tilpasse sånn at alle kan klare å være i sin egen hjemmekommune

03:36.000 --> 03:44.000

på sin nærskole sammen med alle de som de har vokst opp sammen med i barnehagen?

03:44.000 --> 03:50.000

Men nå er vi jo forpliktet... Nå har vi jo på en måte i hele livet noe valg,

03:50.000 --> 03:53.000

for vi skal jo ha en skole for alle, sant?

03:53.000 --> 03:59.000

Det er jo sånn på en måte... Vi er nødt til å legge det opp nå.

04:00.000 --> 04:09.000

Så jeg tenker jo at i det da, så slipper vi ikke på en måte unna den tankegangen om at

04:09.000 --> 04:16.000

hvis vi skal lage en skole for alle, så vet vi jo at vi har det mangfoldet vi har i dag,

04:16.000 --> 04:21.000

i hver eneste klasse. Vi har alle de ulikhetene.

04:21.000 --> 04:28.000

Og hvordan... Da er vi forpliktet til å få med alle på laget.

04:28.000 --> 04:41.000

Så det der å inkludere alle elever er jo på en måte komplekst og veldig utfordrende.

04:41.000 --> 04:49.000

Og vi vet at det er mye motstand i oss også. Hvordan skal vi gjøre det?

04:49.000 --> 04:56.000

Men vi må jo begynne med hvordan vi tenker om det i første omgang.

04:56.000 --> 05:07.000

For vi vet jo at det er mange pedagoger som kanskje ikke er like opptatt av fellesskapet,

05:07.000 --> 05:16.000

men kanskje er mer opptatt av resultat, læringsmål, testing, karakterer.

05:17.000 --> 05:30.000

Og det blir jo på en måte en litt motvekt til det der fellesskapet og de der inkluderende verdiene.

05:32.000 --> 05:38.000

Sånn er jo utdanningssystemet i dag. Dere har jo hørt om PISA-resultatene,

05:38.000 --> 05:42.000

at norske elever gjør det så mye dårligere enn kanskje resten av verden.

05:42.000 --> 05:49.000

Og samtidig skal vi være et mangfold i en klasse der vi involverer alle typer elever.

05:49.000 --> 05:58.000

Det kan være elever som kommer fra Ukraina, Syrien. Du har jo kanskje dem med ADHD.

05:58.000 --> 06:03.000

Mange, mange. Kanskje noen med hørselshemming.

06:04.000 --> 06:13.000

Så jeg tenker at det her resultatet av matte og norsk skal være med å telle.

06:13.000 --> 06:20.000

Da går vi glipp av det du sa med fellesskapet. Da blir vi mer individrettet.

06:20.000 --> 06:26.000

Og jo mer inkluderende vi skal være. Og når du har noen som ikke kan å snakke norsk en gang,

06:26.000 --> 06:32.000

som blir plassert i for eksempel en ungdomsskoleklasse, det sier seg jo selv hvordan resultatene blir.

06:32.000 --> 06:34.000

Hva skal vi velge?

06:36.000 --> 06:45.000

Det er jo et dilemma, men det der med hva fokus vi har, har jo veldig mye å si for hvordan den undervisningen

06:45.000 --> 06:52.000

av arbeidsmåte og innhold blir lagt opp, både i barnehagen og i skole.

06:53.000 --> 07:03.000

Og hvis vi skal få med alle og å ta vare på mangfoldet og ulikhetene, så må vi jo, tenker jeg i hvert fall,

07:03.000 --> 07:14.000

ha det i bevisstheten vår. Hvordan skal vi på en måte legge merke til det som ekskluderer, som du sier.

07:14.000 --> 07:15.000

Ja.

07:15.000 --> 07:21.000

Og det har vi jo lest. Vi har jo lest den teksten, eller forskningsartiklen.

07:21.000 --> 07:26.000

Jeg er i hvert fall veldig glad i Hart og Drummond, synes det er en snell, veldig nett med transformability.

07:26.000 --> 07:32.000

Hvordan er det vi ser på elever? Setter vi begrensninger allerede, kanskje i barnehagen, for hva vi forventer

07:32.000 --> 07:39.000

de kommer til å få til? At hvis man bare har troen på at alle kan lære, og har lyst til å lære,

07:39.000 --> 07:45.000

og har lyst til å delta i egne læringsprosesser, så tror jeg man kan komme over langt.

07:45.000 --> 07:54.000

For hva han sier i en Hart og Drummond, han sier at hvis man har en evnetenkning,

07:54.000 --> 07:55.000

og det vil si ...

07:55.000 --> 07:57.000

Ja, fixed ability tenkning.

07:57.000 --> 08:02.000

Ja, og det vil si at vi på en måte, våre evner er på en måte ...

08:02.000 --> 08:03.000

Forhåndsbestemte.

08:03.000 --> 08:08.000

Ja, forhåndsbestemte, ja. Så vil det sette barriere for ...

08:08.000 --> 08:10.000

For real læring.

08:10.000 --> 08:20.000

Og de som ... Vi vet jo på en måte at elever som opplever å bli satt merkelapper på i undervisning,

08:20.000 --> 08:28.000

for eksempel at de er dårlige til å lese, for eksempel, og må lese høyt, og får dårlige kommentarer,

08:28.000 --> 08:39.000

gjørne får problemer med læring videre. Det setter seg i dem, og det skaper skiller.

08:39.000 --> 08:57.000

I klasserommet, så det å legge merke til alle disse barrierer som finnes, er det lett å legge merke til?

08:57.000 --> 09:06.000

Du har jo de ulikhetene, og hva som er rettferdig for alle, fordi allerede i barnehagen, som du sier,

09:06.000 --> 09:13.000

selv om det starter å skille der, og det oppmerker gjerne familiebakgrunnen til den enkelte,

09:13.000 --> 09:21.000

hvor geografisk folk er plassert. Noen plasser har de kanskje mer ressurser enn andre.

09:21.000 --> 09:32.000

Kompetanse er så viktig, og det å ha ledelse i avgjørelser som vil være med å underbygge kompetansen

09:32.000 --> 09:40.000

til hver enkelt lærer. Jeg tenker at å sitte en lærer med ansvaret for nesten 30 elever,

09:40.000 --> 09:47.000

kontra en annen skole der de har en lærer, og så har de kanskje to lærersystem,

09:47.000 --> 09:55.000

pluss miljøfagarbeidere til å kunne støtte opp undervisningen, det sier seg jo selv at her er det litt heldig

09:55.000 --> 09:57.000

hvor du får komme inn på skolet.

09:57.000 --> 09:59.000

Det har mye å si.

10:00.000 --> 10:07.000

Det er jo ikke sosial rettverd egentlig hvis det skal være forskjeller på grunn av bakgrunnen.

10:07.000 --> 10:11.000

Det vet vi, kommunøkonomi spiller jo inn her.

10:13.000 --> 10:27.000

Men tilbake til det vi snakket om, hva fører det til hvis man har det synet at evner er forhåndsbestemt

10:27.000 --> 10:34.000

og at ikke alle kan lære like godt og sånn?

10:36.000 --> 10:47.000

Det er jo litt interessant hvis en pedagog har den tankegangen, hva gjør det med undervisningen i klasserommet

10:47.000 --> 10:52.000

og alle måter å legge opp arbeid på?

10:52.000 --> 11:00.000

Da lager de bare en undervisning som passer til de fleste, for de tenker at de ikke kommer til å få det til uansett.

11:00.000 --> 11:03.000

Så det blir jo ikke inkluderende.

11:03.000 --> 11:10.000

Nei, og da vil det jo nesten være en naturlig del for de at noen vil falle fra.

11:10.000 --> 11:12.000

Sånn er det jo bare på en måte.

11:13.000 --> 11:23.000

Så jeg tenker at det ansvaret som ligger i pedagogene da, når vi vet vi har det mangfoldet og skal få alle til å delta,

11:23.000 --> 11:33.000

så er vi på en måte, jeg tenker vi er nesten pliktig til å tenke gjennom et sosiokulturelt perspektiv

11:33.000 --> 11:44.000

at vi faktisk er nødt til å se på, kan alle delta, har alle mulighet for å delta i det her?

11:44.000 --> 11:50.000

Jeg tror det er kjennskap til elever og det å ha en god relasjon til elever er viktig.

11:50.000 --> 11:54.000

Og det å kunne vite styrka den til en enkelt, det kan jo, sånn som på en ungdomsskole,

11:54.000 --> 12:00.000

så kan du jo forme vurderingene utifra der kanskje noen ikke er så sterkt faglig,

12:00.000 --> 12:03.000

men de er praktiske og de er kjempegod muntlig.

12:03.000 --> 12:10.000

Altså at vi må legge vekk den gamle tradisjonelle undervisningsformen og tenke nytt.

12:10.000 --> 12:14.000

For kanskje mange lærere har egentlig mer enn nok med å holde hodet over vann.

12:14.000 --> 12:18.000

Tenke at kanskje jeg får en dette klasse neste år eller neste gang.

12:18.000 --> 12:22.000

Tenker vi sånn, så skyver vi bare problemet fremover og til slutt.

12:22.000 --> 12:28.000

Dessverre for mange så vil det å falle ikke bare utenfor skolesystemet, men også arbeidslivet.

12:28.000 --> 12:31.000

Det vi må tenke litt langsiktig.

12:31.000 --> 12:36.000

Det å, hvis noen har problemer eller utfordringer med å samarbeide, som vi vet jo er så viktig,

12:36.000 --> 12:39.000

for vi har mye læring i å samarbeide med andre.

12:39.000 --> 12:43.000

Hvis vi unngår det, når du får fritaket å delta i gruppe,

12:43.000 --> 12:49.000

det vil jo si at da vil du få problemer med å kunne samarbeide senere i arbeidslivet også.

12:49.000 --> 12:53.000

Så det å kunne jobbe med eleverens styrke og svakheter samtidig,

12:53.000 --> 12:56.000

og få dem til å føle seg trygg, er viktig.

12:56.000 --> 13:03.000

Og jeg tenker det er veldig spennende du sier det der med å få en god nok relasjon,

13:03.000 --> 13:08.000

og vite styrkene og utfordringene til eleven.

13:08.000 --> 13:15.000

Fordi da vil du på en måte automatisk kunne avdekke barrieren for den eleven.

13:15.000 --> 13:19.000

Og han tør å komme til deg hvis du har en god nok relasjon.

13:20.000 --> 13:28.000

Det tror jeg stopper opp mange plasser blant elever i dag, at de har ikke tryggheten,

13:28.000 --> 13:34.000

eller en god nok, jeg hører flere pedagoger som har sagt,

13:34.000 --> 13:38.000

ja, jeg har en grei relasjon til den eleven,

13:38.000 --> 13:47.000

men så spør du eleven, og så sier eleven nei, at det her er ikke det samme fra den siden.

13:47.000 --> 13:54.000

Så det er nok mye mer som kreves mange gang, enn kanskje man skulle tro.

13:56.000 --> 14:01.000

Så det er jo en stor oppgave da, å på en måte kjenne elevene så godt,

14:01.000 --> 14:06.000

investere så mye tid til å bli kjent.

14:06.000 --> 14:12.000

Men jeg tenker liksom, hvis bare vi i skolen tenker sånn,

14:13.000 --> 14:20.000

så vil vi jo gjerne støtte på problemer i samfunnet ellers da.

14:20.000 --> 14:29.000

Så jeg tenker jo at kanskje tankegangen må føres videre til å samarbeide med hjem og,

14:31.000 --> 14:37.000

ja, foreldre, ja, egentlig hele samfunnet, hvis vi skal klare å inkludere.

14:37.000 --> 14:44.000

For jeg vet ikke hva dere tenker i forhold til barnehage og sånn,

14:44.000 --> 14:48.000

viktigheten av samarbeid.

14:48.000 --> 14:52.000

Ja, samarbeid med hjem, tenker vi, ja.

14:52.000 --> 14:55.000

Jeg tenker inkludering starter jo der også.

14:55.000 --> 15:00.000

Det er jo forskning som viser at foreldre har ulike opplevelser av de barnehageansatte,

15:00.000 --> 15:03.000

og hvordan de blir møtt, basert på sin bakgrunn.

15:04.000 --> 15:09.000

Og da tenker jeg, ok, men allerede der har du jo en barriere for deltakelse.

15:09.000 --> 15:17.000

Ikke sant? Ja, det er veldig interessant at det faktisk er foreldre som opplever det i dag.

15:17.000 --> 15:22.000

Ja, ikke sant? Sånn at inkludering starter jo, ja, handler jo både om hjemsamarbeid,

15:22.000 --> 15:29.000

om barne på skolen, samfunnet ellers kanskje, lokalsamfunnet, så på mange arener.

15:29.000 --> 15:35.000

Dere har jo en veldig viktig rolle i barnehagen, for dere er jo der i begynnelsen av livet til alle.

15:35.000 --> 15:42.000

Og det dere jobber i forhold til rammeplan og det med sosial kompetanse,

15:42.000 --> 15:47.000

det skjer jo det at barnehagene går på de tingene der,

15:47.000 --> 15:50.000

og så kommer de kanskje i barneskolen, det gjør de jo,

15:50.000 --> 15:55.000

og der de plutselig blir overlatt til seg selv, for eksempel i friminutter,

15:55.000 --> 16:01.000

med noen som har tilsyn. Og der mister de kanskje den oppfølgingen som de har hatt i barnehagen,

16:01.000 --> 16:10.000

med det med sosiale ferdigheter. Dere var kanskje mye mer til stede å kunne veilede i forhold til konflikter,

16:10.000 --> 16:16.000

fordi dere så foranledninger, dere så situasjonene, og kunne hjelpe en enkelte med det.

16:16.000 --> 16:21.000

Men kanskje i skolen, da de har over til å sitte på skolebenken,

16:21.000 --> 16:27.000

og det eneste arenaen de kan gjøre som frilek, det er jo i friminutter og på SFO.

16:27.000 --> 16:34.000

Og der er det ikke oppfølgingen, det blir det kanskje i etterkant at de merker at det har vært konflikter.

16:34.000 --> 16:44.000

Så det å kunne være mer til stede i friminuttet og veilede, det er en god læring dere i friminutter og SFO.

16:44.000 --> 16:46.000

Absolutt.

16:48.000 --> 16:58.000

Vi så jo litt på det der med hvordan læringssyn og perspektiv på sosial rettferdighet har med inkludering å gjøre.

17:01.000 --> 17:03.000

Har vi noen tanker der?

17:06.000 --> 17:13.000

Ja, altså hvis du ser på læring som deltakelse, så har du jo litt sånn fokus på at alle skal være en likeværdig deltaker.

17:14.000 --> 17:21.000

Kontra kanskje et mer sånn tradisjonelt lærings syn, at du skal bare sitte og ta imot informasjon.

17:21.000 --> 17:23.000

Ja, nettopp.

17:27.000 --> 17:37.000

Så tanken om på en måte å få alle til å delta, vil på en måte, naturlig følge av det, vil være læring.

17:38.000 --> 17:53.000

Hvis du får de til å delta aktivt, det er jo på en måte en sånn, jeg tenker det synet der gjør jo at vi på en måte er mye mer oppmerksom

17:53.000 --> 18:10.000

og har rettet fokus på å få arbeidsmåtene til alle, sånn at vi utvider på en måte klasserommet til å passe for det mangfoldet vi har.

18:11.000 --> 18:13.000

Mye mer enn vi gjør i dag.

18:13.000 --> 18:27.000

Så tenker jeg at det kan bli likt alltid. Det med fellesskapet er uvurderelig viktig. Det er kjempeviktig, men hva som passer for den enkelte bør jo vurderes.

18:28.000 --> 18:37.000

Hvis det er en person med autisme som kanskje i utgangspunktet ikke er så veldig sosial i seg selv, men fremdeles som du har den diagnosen,

18:37.000 --> 18:48.000

er jo mange opptatt likevel å være en del av fellesskapet. Jeg tenker at det går an å forskjellsbehandle så lenge de oppnår målet.

18:48.000 --> 18:58.000

Fordi vi kan ikke behandles slikt, for jeg og du, vi trenger forskjellige ting. Det er litt som fotball. Hvis jeg er kjempegod med høyre foten,

18:58.000 --> 19:06.000

kanskje jeg bør trene på venstre foten. Du kan ikke bare si at alle må trene på høyre foten.

19:06.000 --> 19:17.000

Nei. Alle har noe de kan bidra med. Det er som du sa i stadioren, at kanskje noen er veldig sterk muntlig, mens noen andre tenker mer det praktiske.

19:17.000 --> 19:26.000

Hvis man kan prøve å få til metoder der alle kan bidra med sitt, sånn at alle føler at de har gitt et bidrag til fellesskapet,

19:26.000 --> 19:31.000

da har man oppnådd ekte deltakelse. Ikke sant?

19:31.000 --> 19:42.000

Jeg tror mestring er viktig. Det er jo subjektivt, du kan føle og sånt, men mestring. Hvis du går inn i en klosse der det er stilt alt for høye krav

19:42.000 --> 19:48.000

i forhold til hva en kan mestre, da har du gjort noe feil, tror jeg.

19:48.000 --> 19:59.000

Ja. Så på en måte å benytte mangfoldet og fellesskapet som styrka, sånn at vi på en måte sammen bare blir rikere, sant?

19:59.000 --> 20:11.000

Ja. Det er jo gode tanker, og så har du på en måte også de som er litt inne på det du sier, Jorunn, med at noen har behov for å være mer alene,

20:11.000 --> 20:27.000

trekke seg vekk, de ønsker ikke alltid å være en del av fellesskapet, men skal vi ikke oppta det da, på en måte, at noen melder seg ut?

20:27.000 --> 20:35.000

Tenker vi vi må i hvert fall ha en sånn holdning, at vi ikke bare aksepterer ting. Det går vel litt på det med å være anerkjennende.

20:35.000 --> 20:40.000

Ikke sant? At vi prøver liksom å se hva som kan ligge bak den tilbaketrekningen.

20:40.000 --> 20:56.000

Ja, og er nysgjerrig på hvorfor velger den eleven det, i stedet for å tenke kanskje at, ja, du har sikkert behov for det, uten å undersøke nærmere.

20:56.000 --> 20:58.000

Ja, sant.

20:58.000 --> 21:17.000

Og så krever jo gjerne en tilbake til relasjon, at de tør å sie hva som faktisk ligger bak, og hvis ikke den er god nok, så er jo gjerne den som må jobbes med mer for å komme videre.

21:18.000 --> 21:28.000

Vi har jo alle et behov for å være på en måte likt og en del av. Vi trenger noen, sant?

21:28.000 --> 21:32.000

Vi er gjensidig avhengig av hverandre, om vi vil det eller ikke.

21:32.000 --> 21:33.000

Ikke sant?

21:33.000 --> 21:45.000

Så hvis jeg skal ha hjelp i forhold til noe teknisk, så må jeg innom IKT. Vi bruker styrkene, og så må vi jo gjerne lære litt mer av det vi ikke kan så mye om.

21:45.000 --> 21:53.000

Det er jo litt lærerens jobb, kanskje også i barnehagen, å kunne jobbe med svake og sterke sider, så vil det ikke ha vært noe vits i å gå skole.

21:53.000 --> 22:14.000

Nei, nei, nei. Og så har vi på en måte, som dere sier, har du gjerne en funksjonshemning, eller du har et eller annet som du strever med, så har du gjerne kompensert og utviklet andre ting, andre sterke sider, som kanskje andre kan lære av igjen, sant?

22:14.000 --> 22:17.000

Så det vil alltid være gull der, sant?

22:17.000 --> 22:18.000

Ja, sant.

22:18.000 --> 22:22.000

Så tenker jo liksom vår oppgave å finne det i de.

22:22.000 --> 22:33.000

Og det er jo litt det med stigmatisering, og det er jo på grunn av at vi har for lite kunnskap om de ulike elevene, eller det mangfoldige samfunnet vi lever i.

22:34.000 --> 22:53.000

Noen ganger kan det være at vi på forhånd dømmer personer, eller grupper, uten å egentlig kunne vite og ha kunnskap om. Og det tror jeg det er med mangfoldet, at alle er samlet, at vi lærer om hverandre, og kultur.

22:54.000 --> 23:02.000

Hvis vi er åpne, og liksom har den refleksjonen, og har det i bevisstheten.

23:02.000 --> 23:15.000

Jeg tenker også med samer og kvener, noe som har blitt mye mer en del av opplæringa, og opplæringsloven, og læreplanene. Og dere har jo det i barnehagen nå, sant? Rammeplan.

23:15.000 --> 23:19.000

Det med å lære om ulike kulturer, og det tror jeg er kjempeviktig.

23:19.000 --> 23:21.000

Ikke sant? Mer og mer viktig, sant?

23:21.000 --> 23:24.000

Ja, absolutt. Vi har jo en verden i endring.

23:24.000 --> 23:30.000

Så det vil jo være naturlig å ta inn i barnehagen allerede, sant?

23:30.000 --> 23:32.000

Ja, vi må jo starte der.

23:32.000 --> 23:46.000

Vi må starte der. Og gjerne, sant, vi har jo elever som ikke er vant til å være en del av fellesskapet. Og når du kommer til videregående, og skal inn i det fellesskapet, så er det utfordringer.

23:46.000 --> 24:05.000

Ja, det vil være kanskje en lang vei, med små og små skritt for å komme dit. Men så ser vi jo at når de får det til, og klarer å bli trygge nok, så har de masse glede, og det er mye læring i det.

24:05.000 --> 24:27.000

Så det er jo på en måte ikke sånn at det da er det ikke vits. Men selvfølgelig, hvis de starter fra barnehagen, og at de, liksom som du sier, at de i mer grad nå enn før tar del i spesialpedagogisk hjelp, tar del i gruppa,

24:27.000 --> 24:36.000

i stedet for å bli tatt ut, så vil det jo ikke føles så vanskelig å komme inn i et fellesskap senere, hvis du er vant.

24:36.000 --> 24:46.000

Ja, sant. Og jeg tenker det gjelder for alle barn at vi som er profesjonelle må begynne å tenke sånn, ok, tilbake til deltak i begrepet, at det er ikke nok å bare være i samme barnehage.

24:46.000 --> 24:47.000

Nei.

24:47.000 --> 24:55.000

At alle går i barnehagen, og er de faktisk inkludert? Er vi et fellesskap? Er alle med i leken? At vi må, vi må stille oss selv spørsmål.

24:55.000 --> 25:07.000

Ja, for det er forskjell på, på en måte, å være til stede i gruppa, og faktisk føle tilhørighet å være egenaktiv deltaker.

25:07.000 --> 25:09.000

Ja, ikke sant.

25:09.000 --> 25:12.000

Det stilles mer krav, på en måte, ja.

25:12.000 --> 25:13.000

Helt sant.

25:13.000 --> 25:24.000

Det vil jo alltid være behov for at når en har gjent igjen, hvis en skal tenke innlæring over kommunikasjonsferdigheter, eller sånne ting som en kan dra nytte av i fellesskapet.

25:24.000 --> 25:39.000

Og jeg tror det at gjennom bedre kommunikasjonsferdigheter, og dere ser det sikkert i barnehagen nå, at når den verden åpnes, og du kunne kommunisere og få respons av omgivelsene, det er med å bygge en bru,

25:39.000 --> 25:56.000

og det blir litt som en bedre sirkel, en god sirkel. Litt som en tilrettelegge i barnehage og barneskole, med ASK, som da er et sånn appellerende kommunikasjonssystem, som kan være til hjelp for mangfoldet også.

25:56.000 --> 26:04.000

For dem som har norsk som andrespråk, da kunne jeg vite hva skal vi ha nå, hvordan ser dagen ut? Det med forutsigbarhet, det trenger vi alle.

26:04.000 --> 26:14.000

Ja, det har vi begynt å bruke med hele gruppen, at vi har dagsplan og sånne ASK-kort, sånn at, som du sier, det er mange som kan ha god utbytte av det.

26:14.000 --> 26:18.000

Hvordan bruker dere det da, med dagsplan? Det var litt represent.

26:18.000 --> 26:27.000

Ja, vi viser barna med frokosten, og så igjen senere på dagen hva vi skal gjøre videre. I overgang før en overgang så forbereder vi alle sammen på, ok, nå skal vi dette.

26:28.000 --> 26:36.000

Ja, så er det da en sånn bildeplan på en måte? Ja, jeg har mobilen, som jeg har i lommen til enhver tid.

26:36.000 --> 26:39.000

Ja, så da vet du hva som skjer. Ja.

26:40.000 --> 26:46.000

Det er jo veldig inkluderende. Ja, det er et tiltak som er nødvendig for noen, men kan være bra for alle.

26:46.000 --> 26:49.000

Ja, nettopp. Så bra.

26:49.000 --> 26:55.000

Til og med i videregående, som lærer på barn og ungdom, så er det flere elever som leker den strukturen.

26:55.000 --> 27:01.000

At vi lager planer over hva vi skal gjøre i de timene eller gjennom den dagen.

27:01.000 --> 27:10.000

For jeg tror da at vi kan tro at de har oversikt når de er 16, 17, 18 år. Men det er ikke alltid de har det.

27:10.000 --> 27:12.000

Nei, det er et godt poeng. Ja.

27:12.000 --> 27:16.000

Og det med struktur, det er det vi trenger også i jobben vår.

27:16.000 --> 27:18.000

Ja. Og trygghet. Ja.

27:19.000 --> 27:28.000

For det er så mye som skjer i denne hektiske hverdagen. Vi lever i veldig mye impulser de får inn.

27:28.000 --> 27:34.000

Så det er et godt poeng, kanskje uansett at det vil være.

27:34.000 --> 27:44.000

Men er det noe annet vi vil si på slutten som vi har på en måte merket oss med i de tekstene vi har lest?

27:44.000 --> 27:46.000

Ja, det er det.

27:46.000 --> 27:55.000

Nå tenker jeg liksom at det er mye vi kunne snakket om.

27:55.000 --> 28:00.000

Ja, jeg tenker man trenger refleksjon og man trenger ikke opptaste.

28:00.000 --> 28:03.000

Og man trenger å gå inn i seg selv og se på egne holdninger.

28:03.000 --> 28:05.000

Kanskje starte der.

28:05.000 --> 28:07.000

Starte der med seg selv.

28:07.000 --> 28:09.000

Ja.